

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 7 jan. 1950

Mede bestemd voor Stikker.

Na mijn eerste contact met Hatta maakte ik een aanvang met bezoeken bij nadere RIS-Ministers. Heden heb ik een lang gesprek gehad met Anak Agung, die mij vertelde, dat volgens zijn opinie grote delen van Java en Sumatra vooralsnog voor de RIS onbestuurbaar zouden zijn. Volgens zijn mening waren de moeilijkheden in Oost-Java aanzienlijk. Dezer dagen zou hij een bezoek aan Oost-Java brengen en aan de Wali Negara van Oost-Java mededelen, dat deze er goed aan zou doen vacantie te nemen. In dit verband kwam het gesprek op Van der Plas. Agung was van mening, dat het beter zou zijn, indien ik Van der Plas in Surabaya niet zou handhaven. Volgens het oordeel van de RIS was Van der Plas de persoonlijkheid, die de totstandkoming van de Negara Oost-Java het meest bevorderd had en ook de tegenwoordige Wali Negara zou hebben gesteund. Hoewel Agung heel goed begreep, dat de positie van Van der Plas thans zou veranderen, zo meende hij toch, dat bij aanblijven misverstanden zouden kunnen ontstaan.

Ik kon Agung mededelen, dat ik reeds onafhankelijk van hem het initiatief genomen had om het verblijf van Van der Plas in Surabaya zeer tijdelijk te doen zijn.

Agung was voorts zeer geïnteresseerd in de positie van HC en stelde uitdrukkelijk de vraag of deze toch als Ambassadeur werd beschouwd. Ik heb hem uiteengezet, dat HC en zijn medewerkers overeenkomstig de RTC diplomatieke status hebben, doch dat de taak, gezien de Unie, van wijder strekking is dan alleen Ambassade.

Van Gieben ontving ik heden berichten, dat de positie van hoge Nederlandse ambtenaren in RIS-verband zeer moeilijk is. Naar aanleiding daarvan heb ik dit punt reeds bij Agung aangesneden. Daarbij kreeg ik de indruk, dat de positie van Nederlandse top-functionarissen in RIS-verband steeds meer in adviseursrichting zal worden ontwikkeld en dat men Indonesische top-functionarissen wenst ook al zijn deze minder bekwaam. Ik wees Agung reeds op het Indonesisch belang bij goede functionarissen. Intussen vermoed ik, dat op dit gebied ernstige teleurstelling voor Nederlandse top-functionarissen in dienst van de RIS niet zal uitblijven. Gieben verzamelt meer gegevens op dit gebied, waarna ik op deze materie nader terugkom. In dit verband meen ik mijn gesprek met Van Maarseveen voor mijn vertrek uit Nederland nog eens in herinnering te moeten brengen. In mijn brief van 20 December 1949 nummer 1850/H/Eb wees ik op de noodzakelijkheid HC in Indonesië volledig op de hoogte te houden van het contact, dat zal worden onderhouden door Nederlandse instanties in Nederland met HC van Indonesië in Nederland of diens functionarissen. Ik verzocht Van Maarseveen zijn betrokken ambtgenoten nog eens op dit punt te wijzen. Indien er inderdaad een gevaar bestaat, dat de positie van Nederlandse functionarissen in dienst van de RIS ernstig gaat verzwakken, zal men in Nederland uitermate voorzichtig moeten zijn met het laten behandelen van zaken door Bannier met Nederlandse ambtenaren aan RIS-departementen. Ik kan er niet voldoende nadruk op leggen van hoe groot belang is, dat HC in Batavia ingelicht wordt over stappen, die men via Bannier in Batavia laat doen. Indien deze stappen een belangrijk incidenteel karakter of principieel karakter dragen is het van het grootste gewicht, dat allereerst advies van HC in Batavia wordt ingewonnen. Ik heb weliswaar op het ogenblik geen enkele klacht, doch wel alle aanleiding om er met de grootste nadruk op te wijzen, dat er veel veranderd is.